

STANOWISKO

Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej

z dnia 26 marca 2021 roku

w sprawie wsparcia samorządów województw w zakresie wydawanych przez Ministerstwo Finansów decyzji dotyczących zwrotu części oświatowej subwencji ogólnej oraz wprowadzenia systemowych zmian dotyczących sposobu naliczania części oświatowej subwencji ogólnej

Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy na terenie całego kraju wzmożone kontrole Izby Administracji Skarbowej dotyczące prawidłowości realizacji obowiązków związanych z gromadzeniem i przekazywaniem danych w Systemie Informacji Oświatowej, stanowiących podstawę naliczania części oświatowej subwencji ogólnej dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Kontrole były przeprowadzone na wszystkich szczeblach administracji samorządowej, w dużej mierze dotyczyły także samorządy województw. Izba Administracji Skarbowej kwestionowała część danych wprowadzanych przez jednostki do Systemu informacji Oświatowej (SIO), dotyczyło to w szczególności danych internatów działających w szkołach, orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz pobyków wychowanków w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz szkołach zorganizowanych w podmiotach leczniczych. W wyniku kontroli w opinii organu skarbowego niektóre jednostki samorządu nienależnie uzyskały kwotę części oświatowej subwencji ogólnej i zostały one zobowiązane decyzjami Ministra Finansów do zwrotu części środków przyznanych w ramach subwencji ogólnej.

Oświata to jedno z najważniejszych zadań jakie wykonują samorządy terytorialne w Polsce, przeznaczając na ten cel znaczną część swoich budżetów. Baza danych SIO szkół i placówek jest niezwykle istotna, ponieważ od jej kompletności i poprawności w sposób bezpośredni zależy wysokość części oświatowej subwencji ogólnej. Ponadto stanowi ona główne źródło informacji statystycznej wykorzystywanej do prowadzenia polityki w zakresie oświaty na szczeblu regionalnym i krajowym. System Informacji Oświatowej, będący podstawą naliczenia części oświatowej subwencji ogólnej w kontrolowanych latach to tak zwane „stare SIO”. Liczne kontrole, przeprowadzane nie tylko przez Izbę Administracji Skarbowej ale też przez Najwyższą Izbę Kontroli, wykazywały w przeszłości, że dane gromadzone w bazie danych starego SIO nie zapewniają wiarygodności i kompletności informacji, bowiem program w wielu aspektach nie był dostosowany do szkół

działających w szpitalach lub sanatoriach, a także do młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Natomiast instrukcje wprowadzania danych oświatowych do SIO były nieprecyzyjne, a przepisy oświatowe pozostawiały możliwość dowolnej ich interpretacji. System ewaluował z każdą edycją sprawozdań SIO, co roku był zmieniany i udoskonalany, zmieniały się także instrukcje SIO. Z roku na rok zwiększała się również świadomość pracowników szkół i placówek biorących udział w procesie gromadzenia i przekazywania baz danych SIO, dotycząca znaczenia danych i dbałości o ich wiarygodność. W konsekwencji ministerstwo stworzyło nowy system SIO, który przez lata udoskonalany, nie tylko miał wyeliminować błędy poprzedniego, ale także wprowadził nowy sposób zbierania danych.

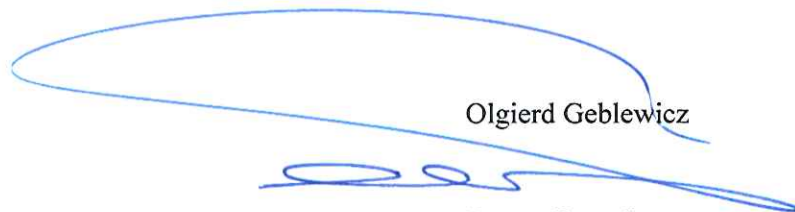
Subwencja oświatowa przekazywana na działalność szkół i placówek oświatowych jest niestety stanowczo niewystarczająca, problem ten jest poruszany przez wszystkie samorządy od wielu lat. W konsekwencji wzrastający udział dochodów własnych samorządów w finansowaniu oświaty mocno ogranicza finansowanie zadań pozaoświatowych. Dodatkowo jednostki samorządu terytorialnego są na bieżąco kontrolowane, a szczególnie działania izby administracji skarbowej koncentrują się na kontrolach w szkołach funkcjonujących w szpitalach, przy uzdrowiskach, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz wszędzie tam, gdzie uczęszczają uczniowie posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Wynika to zapewne z faktu, iż trudno w funkcjonowaniu ww. szkół i placówek stosować analogię ze szkołami ogólnodostępnymi. Na przestrzeni lat ministerstwo wielokrotnie zmieniało swoją interpretację, co do zasad wykazywania danych w SIO. Zmienność ustawodawcy w zakresie regulacji funkcjonowania szkół i placówek oświatowych wskazuje na ciągle poszukiwanie jak najlepszego rozwiązania. Wiele kwestii spornych zostało uregulowanych w przepisach prawa oświatowego. Należy jednak podkreślić, że zmiana stanowiska i wypracowane rozwiązania prawne nastąpiły po okresie, którego dotyczą kontrole, czego skutkiem są decyzje dotyczące zwrotu przez samorządy, nienależnie, zdaniem kontrolujących, pobranych subwencji. Środki te zostały w całości wydane na zadania oświatowe, a konieczność ich zwrotu może doprowadzić do istotnego ograniczenia bieżącej działalności poszczególnych placówek, co w konsekwencji najbardziej dotknie przebywających w nich uczniów.

Należy również podkreślić, iż szkoły i placówki oświatowe, a więc te jednostki które bezpośrednio są odpowiedzialne za wprowadzenie do SIO poprawnych danych, niejednokrotnie szukały odpowiedzi bezpośrednio w Ministerstwie Edukacji i Nauki, poprzez Centrum Informatyczne Edukacji (centrum pomocy SIO). Tym bardziej niezrozumiałym pozostaje fakt, iż w trakcie postępowań administracyjnych w spornych kwestiach Ministerstwo Finansów nie posiłkuje się stanowiskiem Ministerstwa Edukacji i Nauki. Taka sytuacja ma obecnie miejsce w trakcie postępowania administracyjnego i wydanej decyzji nakazującej Województwu Małopolskiemu zwrot części subwencji ogólnej za 2016 rok. Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej rozpatrując sprawę nie uwzględnił opinii Ministerstwa Edukacji i Nauki z dnia 29 października 2020 r. nr DWST-

WSST.0916.112.2020.AR dotyczącej uznania za prawidłowe wykazanie przez Województwo Małopolskie w systemie informacji oświatowej spornych danych, kierując się tylko i wyłącznie własną interpretacją przepisów prawa oświatowego. Organy administracji publicznej powinny prowadzić postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej. Natomiast w ww. sytuacji, resort edukacji przyjmuje określone stanowisko w sprawie zbieżne z interpretacją przyjętą przez samorząd województwa, a i tak ostatecznie resort finansów nie uwzględnia stanowiska resortu edukacji w trakcie postępowania administracyjnego. Podważa to zaufanie do organów państwa i budzi obawę, że informacje, czy interpretacje dotyczące ŚIO wydawane przez centrum pomocy SIO w żaden sposób nie uchronią samorządów przed odmiennymi interpretacjami przepisów przyjmowanymi przez kontrolujących i ministerstwo finansów. Budzi to oczywiste zaniepokojenie i sprzeciw samorządów.

W związku z powyższym Zarząd Związku Województw RP zwraca się do Ministra Edukacji Narodowej i Nauki z prośbą o wsparcie samorządów województw w rozwiązywaniu sporów z Ministerstwem Finansów w zakresie wydawanych przez ten resort decyzji dotyczących zwrotu części oświatowej subwencji ogólnej oraz wprowadzenia systemowych zmian dotyczących sposobu naliczania części oświatowej subwencji ogólnej uwzględniających specyfikę młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz szkół zorganizowanych w podmiotach leczniczych, tak aby w przyszłości uniknąć problemów z interpretacją przepisów prawa oświatowego i wszelkich wątpliwości dotyczących wprowadzanych do SIO danych.

Jednocześnie postuluje się rozważenie wprowadzenia abolicji w zakresie wykonywania decyzji Ministra właściwego ds. Finansów dotyczących nakazu zwrotów części oświatowej subwencji ogólnej przez samorządy za okresy obowiązywania tzw. starego SIO czyli do dnia 1 marca 2019 r.

Olgierd Geblewicz

Prezes Zarządu

Związku Województw RP